

Faculteit Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2012-2013
September 2013

Naam :
Voornaam :
Studentennummer :
Opleiding:

Schriftelijk examen

Prof. dr. Laermans SA020 Sociologie

Instructies voor een goed verloop van het examen:

1. Schrijf op elk van de antwoordbladen uw naam, voornaam, studentennummer en opleiding.
2. Controleer de volgorde van de pagina's en/of vragen (dit examen omvat 7 pagina's).
3. Ga ook na of u kladpapier gekregen hebt.
4. Gebruik voor elk antwoord niet meer ruimte dan voorzien. Laat alle pagina's aan elkaar vastzitten.
5. Schrijf zo **leesbaar en duidelijk** mogelijk; structureer ook uw antwoorden!
6. Het examen begint om 9.00 uur en eindigt stipt om 12.00 uur. Tijdens deze periode kan niemand zonder dringende redenen het examenlokaal verlaten.
7. Examens van opleidingsonderdelen die in het Nederlands worden gedoceerd, moeten in het Nederlands worden beantwoord. Examens van opleidingsonderdelen die in het Engels worden gedoceerd, mogen in het Engels of het Nederlands worden beantwoord, tenzij u bent ingeschreven in een master-na-masteropleiding. In dat geval moeten de vragen in het Engels worden beantwoord.
8. Controleer vooraleer u uw antwoorden afgeeft of u alle vragen heeft beantwoord. U geeft alle papieren af (examen en kladpapier).
9. Toon bij het afgeven van uw kopij uw studentenkaart en check of uw aanwezigheidsattest volledig is ingevuld.
10. Let op! Onregelmatigheden bij examens kunnen aanleiding geven tot ernstige sancties (art. 152 tot 154 van het onderwijs- en examenreglement).
11. U moet uw GSM in uw zak of jas vooraan in het lokaal laten liggen.

Veel succes!

Faculteit Sociale Wetenschappen

Naam :

Academiejaar 2012-2013

Voornaam :

September 2013

Studentennummer :

Opleiding:

1. Kan men Bourdieu een volgeling van Marx noemen? Beargumenteer kort uw antwoord (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten).

- 1 punt voor situering binnen de conflictologische visie: nadruk op ongelijkheid in de vorm van klassenongelijkheid (0,5 punt) + zelfde visie op sociale orde: de machtigere partij legt in principe haar 'wil' of 'visie' op (0,5 punt)
- 2 punten voor het verschil in klassenindeling, met telkens 1 punt voor de algemene duiding van Marx respectievelijk Bourdieu
 - o Marx: strikt economisch gedetermineerde klassen via de idee van bezit/niet bezit van productiemiddelen (cfr. analyse kapitalisme), zodat er in tendentie slechts twee klassen overblijven
 - o Bourdieu: driedimensionaal model via het onderscheid economisch kapitaal + onderwijs/cultureel kapitaal + in derde orde sociaal kapitaal (al is dit minder belangrijk). Vandaar drie klassen + telkens twee klassenfracties (cultureel vs. economisch) in de hoge en de middenklasse
- 0,5 punt voor verschil in visie op klassenconflict
 - o Marx: klassenconflict is onvermijdelijk, waarbij de arbeidersklasse 'tegenmacht' kan uitoefenen (bijv. sociale bescherming afdwingen)
 - o Bourdieu: weinig aandacht voor klassenconflict (wel daarentegen voor verschillen in levensstijlen)
- 0,5 punt voor vergelijking inzake de visie op culturele macht, i.e. ideologie bij Marx vs. cultureel of symbolisch geweld van vooral deskundigen bij Bourdieu

2. Beschrijf de verschillen en eventuele overeenkomsten tussen de mentalistische resp. de interpretatieve visie op het fenomeen taal c.q. een taal spreken (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten).

- 0,5 punt voor de omschrijving van het mentalistisch cultuurbegrip (collectieve, geïnstitutionaliseerde opvattingen: overtuigingen, waarden en normen) + 0,5 punt indien het geïnstitutionaliseerde karakter van taal wordt onderstreept (= bovenindividueel, voorgegeven en dwingend) + 0,5 punt indien wordt gewezen op de centrale rol van taalnormen en/of correct taalgebruik als waarde
- 0,5 punt voor de omschrijving van het interpretatief cultuurbegrip (betekenisgeving met behulp van symbolen) + 0,5 punt indien de centrale rol van taal in dit cultuurbegrip wordt onderstreept + 0,5 punt indien wordt gewezen op de actieve inbreng (eventueel: agency, handelingsvermogen) van individuen via de idee dat taal = medium, hulpbron etc. van betekenisgeving
- vergelijking: 0,5 punt voor de stelling dat codes die symbolen verbinden met betekenissen een geïnstitutionaliseerd karakter bezitten + 0,5 punt indien wordt gewezen op de relatie tussen betekenis/waarheidswaarde en overtuigingen (zie ook handboek)
- 0,5 *extra-punt* indien op een *plausibele manier* wordt gewezen op de relatie tussen de idee van cultuurpatroon en de notie van culturele of symbolische structuur. De band ligt niet zo direct voor de hand bij taal, vandaar dat dit antwoordelement ook niet wordt verwacht en het niet in de reguliere 4 punten-verdeling zit. Indien het echter wordt vermeld, kan dat extra 0,5 punt opleveren (voor zover men natuurlijk niet al de volle vier punten heeft gescoord)

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2012-2013
 September 2013

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

MEERKEUZEVRAGEN

1. In Britse landen zijn mensen veel sterker geneigd om overal wachtrijen te vormen dan bij ons (het fenomeen van *queuen*). Individuen die voorsteken worden er zonder pardon op hun gedrag aangesproken. De norm heeft er dus het karakter van
 - a) een moet verwachting
 - b) een kan-verwachting
 - c) een zede**
 - d) een gebruik

2. Het proces van symbolische interactie sluit het nauwst aan bij het begrip
 - a) sociaal handelen**
 - b) sociale relatie
 - c) sociale binding
 - d) sociaal verband

3. Welke van de onderstaande uitspraken klopt strikt genomen *niet*?
 - a) Een functiesysteem treffen we in de regel binnen een moderne samenleving aan
 - b) In de visie van Dahrendorf behoren professoren tot de dominante klasse
 - c) Nationalisme is een voorbeeld van organische solidariteit**
 - d) Situatiedefinities zijn bij sociale geloofscirkels toekomst-betrokken

4. ~~Webers beroemde stelling over de positieve relatie tussen de zgn. protestantse ethiek en 'de geest van het kapitalisme' illustreert het begrip~~
 - ~~a) doelrationalisatie~~
 - ~~b) institutionalisering~~
 - ~~c) zin- en doelaadequaatheid~~
 - ~~d) latente functie~~

Deze vraag is komen te vervallen wegens een bijzonder lage item-toets correlatie. Achteraf gezien was de vraagstelling ook verwarrend: d) was het verwachte antwoord, maar eigenlijk is a) in het licht van de vraagformulering ook correct.

5. Bij de toekenning van cultuursubsidies wordt er regelmatig op gewezen dat leden van de adviescommissies die de cultuurminister bijstaan, zich soms moeten uitspreken over artiesten of organisaties waarmee ze goede, of zelfs nauwe, contacten hebben. Dit wordt als een mogelijke bron van 'vriendjespolitiek' gezien. Een socioloog zou hier wellicht eerder wijzen op de mogelijkheid van
 - a) een intern rolconflict
 - b) een extern rolconflict**
 - c) rolambivalentie
 - d) rolinconsistentie

6. Welke begrip hoort *niet* in het onderstaande rijtje thuis?
 - a) rolhandelen
 - b) institutionalisering
 - c) macht**
 - d) sociaal systeem

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2012-2013
 September 2013

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

7. Een groepje welgestelde burgers, die zich allen best een comfortabel hotel kunnen veroorloven, gaat voor twee weken op overlevingstocht. Het begrip dat het beste past bij dit voorbeeld is
- individualisering
 - waarderamenteel handelen
 - c) authenticiteitsethos**
 - belevingsmaatschappij
8. Wat is geen voorbeeld van innovatief handelen, in de betekenis die Merton aan dit begrip geeft?
- als verdediger op een voetbalveld je tegenstander even aan zijn truitje trekken van zodra hij te dicht het doel nadert
 - b) als politiecommissaris de alcoholcontroles in je zone op die momenten plannen dat je wel de vereiste quota van gecontroleerde voertuigen gegarandeerd haalt, maar de kans zeer klein is dat iemand positief test**
 - je masterproef schrijven over een experiment waarvan je de data zelf verzint
 - als verkoper je potentiële klant een fictieve e-mail tonen in je inbox, met de boodschap dat materiaalprijzen weldra sterk zullen stijgen (en hij dus best snel de aankoop doet)
9. Twee vrienden hebben een nogal hoogoplopende discussie over de vraag of VLD-politicus X nu wel of niet nog 'een echte liberaal' kan heten. Dit is een voorbeeld van
- een cultuurconflict
 - b) een culturele definitiestrijd**
 - cultureel grenswerk
 - labeling of etikettering
10. Welk begrip hoort *niet* in het volgende rijtje thuis:
- 'Gesellschaft'
 - b) sociale stratificatie**
 - moderniteit
 - doelrationalisatie
11. De zgn. Chicago-school was toonaangevend in de sociologie
- einde de 19de eeuw
 - begin de 20ste eeuw
 - c) tussen de beide Wereldoorlogen**
 - tijdens de jaren vijftig en zestig van de 20ste eeuw
12. Stel dat je na het examen nog even snel naar de winkel gaat om wat eten en drank in te slaan. Indien je het meest passende begrip neemt, is wat je dan doet een voorbeeld van
- wisseling van positiesegment
 - het opnemen van een toegeschreven positie
 - c) role-taking**
 - dramaturgisch handelen

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2012-2013
 September 2013

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

13. Er is een gerede kans dat Durkheim het verschijnsel mode zou opvatten als

- a) **een sociaal feit**
- b) een vorm van collectief bewustzijn
- c) een uiting van mechanische solidariteit
- d) een collectief ritueel

14. Iemand die een beroepsinkomen heeft dat een veelvoud bedraagt van dat van zijn buurman, bevindt zich ten opzichte van die buur

- a) in een andere sociale klasse, maar niet in een ander sociaal stratum en niet in een andere klassenfractie
- b) in een andere sociale klasse én in een ander sociaal stratum, maar niet in een andere klassenfractie
- c) **in een een adere klasse én in een ander sociaal stratum én in een andere klassenfractie**
- d) niet in een andere sociale klasse, maar wel in een ander sociaal stratum en in een andere klassenfractie

15. Een ongeschoolde arbeider wint het grote lot en wordt dus plotseling heel rijk. Een jaar later wijdt de lokale krant een artikel aan zijn zelfgekozen dood onder de nogal voorspelbare titel 'geld maakt niet gelukkig'. Dit is een duidelijk geval van

- a) altruïstische zelfmoord
- b) chronisch-anomische zelfmoord
- c) egoïstische zelfmoord
- d) **acuut-anomische zelfmoord**

16. Weber beschouwt bureaucratistische organisaties als een summum van doelrationaliteit. Omdat hij met een ideaaltipe werkt, komt deze typering neer op

- a) een onrealistische idealisering
- b) een nominalistische omschrijving
- c) een verder te onderzoeken hypothese
- d) **een bewust eenzijdige karakterisering**

17. Bij zelfpresentatie is er per definitie sprake van

- a) role-making
- b) role-taking
- c) **een frontstage**
- d) een backstage

18. Welke naam past niet in het rijtje:

- a) Parsons
- b) **Geertz**
- c) Dahrendorf
- d) Durkheim

Faculteit Sociale Wetenschappen

Naam :

Academiejaar 2012-2013

Voornaam :

September 2013

Studentennummer :

Opleiding:

19. Bij een gevarenbord dat waarschuwt voor overstekende dieren is de afbeelding van deze dieren

- a) de code
- b) de betekenis
- c) het symbool**
- d) de referent

20. De notie van waarderend handelen heeft indirect een sterke affiniteit met het begrip

- a) rationeel gezag
- b) traditioneel gezag
- c) affectief gezag
- d) charismatisch gezag

Deze vraag is komen te vervallen wegens een lage item-toets correlatie, te wijten aan het feit dat het hier ging om een nogal klein conceptueel verschil (traditioneel vs. charismatisch gezag) waar in de colleges onvoldoende is bij stilgestaan.

Antwoordalternatief d) was het verwachte en correcte antwoord, maar vele studenten gingen voor mogelijkheid b).

21. Sociologische verbeeldingskracht in algemene zin, dat is zichzelf kunnen zien als

- a) het vertrekpunt van talloze sociale verhoudingen
- b) lid van uiteenlopende sociale verbanden
- c) bron van individuele moeilijkheden die sociaal worden geduid
- d) gevat in talloze sociale bindingen, verbanden en netwerken**

22. Een goed voorbeeld van anticiperende socialisatie is

- a) het afstemmen van de studiekeuze in het hoger onderwijs op de gewenste beroepsloopbaan
- b) snobisme, of 'zich beter voordoen dan men is'
- c) zich spiegelen aan een televisie-idool
- d) zich als jong meisje vrouwelijk kleden

Deze vraag is komen te vervallen wegens een lage item-toets correlatie. Alternatief d) was het verwachte antwoord, maar vele studenten – vooral ook uit de hogere scoregroep – kozen voor antwoordmogelijkheid b), waar ook wel iets voor te zeggen valt (al klopt het strikt genomen niet, zie omschrijving 'anticiperende socialisatie').

23. Sociale orde is volgens Comte niet mogelijk zonder

- a) sociale dynamica
- b) religie
- c) morele consensus**
- d) sociale statica

24. Volgens Claude-Lévi-Strauss, de grondlegger van het structuralisme, denken mensen spontaan in termen van

- a) categorieën
- b) classificatieschema's**
- c) etiketten of labels
- d) waarnemings- en waarderingsschema's